

1081 BUDAPEST, KÖZTÁRSASÁG TÉR 7.
1444 BUDAPEST, PF. 247.
[HTTP://www.eh.gov.hu](http://www.eh.gov.hu)

TEL.: (06 1) 459-7777
FAX: (06 1) 459-7766
E-MAIL: eh@eh.gov.hu

Ügyszám: GEFO-60/3/2009.
Ügyintéző: Sztankó Gyula
Telefon: 06-1-459-7819
Fax: 06-1-459-7760
E-mail: sztankogy@eh.gov.hu

HATÁROZAT SZÁMA: 754/2009.

Tárgy: Az együttműködő földgázrendszerre vonatkozó fejlesztési terv javaslat

Az FGSZ Földgázszállító Zártkörűen Működő Részvénytársaság (8600 Siófok, Tanácsház u. 5.), mint földgáz rendszerirányítói engedélyes (a továbbiakban: Engedélyes) UGOB2100-K-532/2009. számú kérelme alapján a Magyar Energia Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény (a továbbiakban: GET) 82. § (2), 83. § (1) bekezdésében és a 127. § *kb*) pontjában foglalt hatáskörében bekezdése szerint eljárva, a fenti ügyszámon lefolytatott közigazgatási eljárás keretében meghozta a következő

HATÁROZATOT.

- I. A Hivatal az együttműködő földgázrendszerre vonatkozó, benyújtott fejlesztési terv javaslat (a továbbiakban: javaslat) jóváhagyását elutasítja.
- II. A Hivatal elrendeli, hogy az Engedélyes a III. pontban felsorolt kiegészítésekkel és a IV. pontban felsorolt feltételek figyelembevételével a javaslatát ismételten készítse el és nyújtsa be jóváhagyásra 2010. május 15-ig.
- III. A javaslatot ki kell egészíteni
 - a. azoknak a kereskedőkkel, felhasználókkal és külföldi partnerekkel kötött megállapodásoknak és egyéb dokumentumoknak a bemutatásával, amelyek a jelentős szállítási igény növekedés alapját képezik;
 - b. a HAG vezeték teljes kihasználtságával számoló alternatívák bemutatásával;
 - c. az elvégzett érzékenységi vizsgálatok bemutatásával;

- d. a fejlesztési alternatívák kockázatainak bemutatásával és a kockázatok kezelésére vonatkozó javaslatokkal;
- e. olyan fejlesztési alternatíva bemutatásával, amely - a nemzetközi szállítási igényeket figyelmen kívül hagyva - kizárólag a hazai földgázellátás biztosításához elegendő lenne;
- f. az e. pont szerinti alternatíva alapján be kell mutatni, hogy a fejlesztési tervben javasolt egyes projektek milyen arányban szolgálják a hazai ellátást és milyen arányban a nemzetközi gázforgalmat;

IV. A javaslat kidolgozásánál figyelembe kell venni a következő feltételeket:

- a. a 2010/2011 gázévre szóló éves kapacitás-lekötésekhez a rendszerhasználóktól beérkező, 10 évre szóló kapacitás igény előrejelzések;
- b. a megvalósulóban lévő nemzetközi távvezetési projekteknek (Nabucco, Déli Áramlat, magyar-szlovák, magyar-horvát összekötés) a hazai távvezetékrendszerhez való térbeli és időbeni kapcsolódásának a hazai vezetékrendszer fejlesztési szükségletére való kihatását;
- c. a megvalósulóban lévő nemzetközi távvezetési projekteknek a hazai távvezetékrendszerhez való térbeli és időbeni kapcsolódásával kapcsolatos bizonytalanságokból eredő kockázatokat;
- d. az ellátásbiztonságról szóló új EK rendelet vonatkozó rendelkezéseit (amennyiben a rendelet a vizsgálat idején hatályba lép)
- e. a regionális együttműködésből adódó feladatok (piacok összekötése, ellátásbiztonsági kapcsolatok létesítése) teljesülésének kihatását a fejlesztési szükségletre;
- f. a kapacitás igény növekedés szerkezetéből adódó kockázatcsökkentési lehetőségeket;
- g. a közelmúlt fogyasztási adatait a fűtési fogyasztásigény beclslésének ellenőrzéséhez;
- h. a legkisebb költség elvét;

V. A határozatot az Engedélyesnek a honlapján közzé kell tennie.

VI. Az Engedélyes a 91/2007. (XI. 20.) számú GKM rendelet szerinti igazgatási szolgáltatási díjat befizette.

A Hivatalnak egyéb eljárási költség megtérítéséről nem kellett döntenie, mert az eljárás során ilyen költség nem merült fel.

VII. A Hivatal intézkedik a határozatnak a Hivatal honlapján történő közzétételéről.

JOGORVOSLAT

A határozat ellen bírósági felülvizsgálatnak van helye a közléstől (kézbesítéstől) számított 30 (harminc) napon belül, a keresetet a Hivatalhoz kell benyújtani. A keresetnek a végrehajtásra halasztó hatálya nincs.

INDOKOLÁS

Az Engedélyes a GET 82. § (2) bekezdése szerint eljárva 2009. 03. 30-án kelt, UGOB2100-K-532/2009 sz. levelével a Hivatalhoz beterjesztette az együttműködő földgázrendszerre vonatkozó fejlesztési terv javaslatát jóváhagyásra. Az Engedélyes a benyújtott javaslatot a 2009. 05. 15-én kelt, UGOB2100-K-786/2009 sz. levelében benyújtott tanulmányával pontosította a 2009/2010. gázévre vonatkozóan.

A Hivatal a beterjesztett javaslatot megvizsgálta, nem találta eléggé megalapozottnak és ezért jóváhagyását elutasította.

A Hivatal a legkisebb költség elvének érvényesülése érdekében fontosnak tartja, hogy a fejlesztési terv a biztonságos gázellátáshoz feltétlenül szükséges fejlesztéseket javasolja, aminek elengedhetetlen feltétele, hogy a javaslat megbízható alapadatokra támaszkodjon. Tekintettel arra, hogy a vizsgálandó időszak az alapadatok vonatkozásában nagyon sok bizonytalanságot hordoz, ezt a javaslatnak is tükröznie kell, különösen, ha a javasolt fejlesztések költségvonzata jelentős és a fejlesztéseket a javaslat elfogadását követően azonnal meg kívánják kezdeni.

A benyújtott fejlesztési tervvel kapcsolatos rendelkezések részletes indokolása a következő:

1. Az Üzemi és Kereskedelmi Szabályzat 8.5.3. fejezete értelmében a rendszerhasználók február 28-ig adhatják le hosszú távú kapacitáslekötési igényeiket. Ez az igénymegadás a következő 10 gázévre szóló igény előrejelzést kell, hogy tartalmazzon. Tekintettel arra, hogy az igények nagysága és szerkezete a jelen gázévben sokat változott, a Hivatal fontosnak tartja, hogy az Engedélyes a javaslat ismételt elkészítésénél a rendszerhasználók február végéig esedékes adatszolgáltatását figyelembe tudja venni. Ennek az adatszolgáltatásnak a határideje és az elvégzendő vizsgálatok időszükséglete indokolja a javaslat ismételt benyújtásának a rendelkező rész II. pontjában megállapított határidejét.
2. A benyújtott javaslat a hazai vezetékrendszer jelentős átalakítását (a fejlesztés becsült költsége 300 milliárd Ft) irányozza elő és jóváhagyása esetén az Engedélyes azonnal megkezdené a fejlesztést.

A Hivatal álláspontja, hogy a javaslat nem veszi kellően figyelembe az alapadatokban meglévő bizonytalanságokat, a készítőik nem végezték el a szükséges és a VHR 96. § (4) bekezdésében előírt érzékenységi vizsgálatokat. Ezért írta elő a Hivatal a rendelkező rész

IV.c. pontjában megjelölt bizonytalanságok figyelembe vételét a szükséges fejlesztések meghatározásánál.

Ezek a bizonytalanságok indokolják *több fejlesztési alternatíva kidolgozását és a fejlesztésekről való döntés későbbi időpontra halasztását.*

3. Nem derül ki a javaslatból, hogy a jelentős igénynövekedéssel jelentkező belföldi felhasználók és külföldi partnerek igénynövekedésének figyelembe vétele milyen kötelező erejű dokumentumokon, szerződéseken alapszik. Emiatt a projektek műszaki jellemzőinek megalapozottsága és a fejlesztés ütemezésének megfelelősége nem ítélni meg. A horvát összekötés esetében például a javaslat két változatot mutat be, de a hidraulikai számításokban csak a kisebb változat bemutatására került sor, miközben a javasolt vezeték a bátai kompresszorállomással együtt a nagyobb mennyiségeket előírányzó változatra is megfelelő. A nagy átmérőjű „összekötő” vezeték létesítése támogatható (különösen, ha az importra, tranzitra szolgál majd), a bátai kompresszorállomásra viszont aligha van szükség az üzemelés első évétől. A javaslatból ugyanakkor nem derül ki, hogy a mennyiségi felfutást milyen szerződés támasztja alá és igaz ez a többi projekt esetében is. Ezért írta elő a Hivatal a rendelkező rész III.a. pontjában a vonatkozó megállapodások, dokumentumok bemutatását.
4. A javaslat nem számol kellő mértékben a megvalósulóban lévő nemzetközi távvezetési projekteknek a vezetékrendszer fejlesztési szükségletére való kihatásával.

A Nabucco vezetékkel kapcsolatos szabályozási kérdések jelentősen tisztultak, a projekt megvalósulásának valószínűsége megnőtt. Mind a négy EU-tag Nabucco ország megadta a projektnek a kért mentességet a hozzáférés bizonyos szabályai alól és mind az öt Nabucco ország aláírta a megvalósítást támogató kormányközi egyezményt. A kapacitások meghirdetése és a döntés a megvalósításról elérhető közelségbe került.

A régióban egyre több ország ír alá egyezményt Oroszországgal a Déli Áramlat gázvezeték megvalósítására.

Komolyan felvetődött a szlovák vezetékrendszerrel való összekötés megvalósítása.

E fejlemények ellenére ezek a vezetékek nem kapnak kellő hangsúlyt a javaslatban, pedig a komolyabb megfontolást az is indokolja, hogy a hosszú távú gázbeszerzési szerződések nagy része a vizsgált időszak közepén lejár és nem lehet tudni, hogy az új beszerzések mely forrásokból és mely útvonalakon történnek majd.

E körülményeket figyelmen kívül hagyva a javaslat a hagyományos Beregdaróc-Hajdúszoboszló-Városföld (-Százhalombatta-Győr) szállítási útvonal, tehát az Ukrajna felőli betáplálás jelentős megerősítését tartja szükségesnek, miközben a magyar energiapolitika a gázforrások és a földgáz import szállítási útvonalak diverzifikálását tűzte ki célul az egyoldalú függőségek mérséklése érdekében. (Az Európai Unió olyan nagy gázfogyasztói, mint Németország, Franciaország és Olaszország, akiknek az energiamérlegében a földgáz kisebb arányt képvisel, gondoskodtak arról, hogy több forrásból és több útvonalon nagyjából egyenlő arányban szerezzék be a földgázt.). A fenti projektek szerepeltetése a benyújtott javaslatban jelképes, amit az is mutat, hogy a Nabucco és a Déli áramlat esetében is kizárólag a városföldi leágazás kerül szóba, pedig a

csatlakozási pont megválasztása jelentős kihatással van a hazai távvezeték-hálózat fejlesztési szükségletére. Más betáplálási pontokat (is) figyelembe véve más – kedvezőbb - fejlesztési igény jelentkezhet. Ezért írta elő a Hivatal a rendelkező rész IV.b. pontjában a nemzetközi projektek figyelembe vételét.

Az ellátásbiztonságról szóló, előkészületben lévő új EK rendelet várhatóan elő fogja írni, hogy bármelyik betáplálást pótolni kell tudni annak kiesése esetén. Egy ilyen előírás csak további súlyos költségek árán lenne teljesíthető, ha egy szállítási útvonalra alapozzuk az ellátásunkat. Ugyancsak elő fogja írni a rendelet a regionális ellátásbiztonsághoz szükséges fejlesztések elvégzését. Az Európai Unió belső gázpiacának fejlődése pedig egyre inkább megköveteli a regionális együttműködéshez, a piacok összekapcsolásához szükséges fejlesztések elvégzését. Ez okból írta elő a Hivatal a rendelkező rész IV.d. és IV.e. pontjában az uniós követelmények figyelembe vételét a fejlesztések meghatározásánál.

5. A javaslat nem számol azzal, hogy az Ausztria felőli betáplálás iránt megnövekedhet az igény (mint ahogy ez időközben bekövetkezett). Ezért írta elő a Hivatal a rendelkező rész III.b. pontjában a HAG vezeték beszállítási kapacitásának teljes kihasználását is figyelembe vevő változat bemutatását.
6. A hazai fűtési célú gázfelhasználás becslési eredményét a tényadatok nem támasztják alá. A becslési módszer hibája miatti igénytöbblet indokolatlan fejlesztésekhez vezet. Ezért írta elő a Hivatal a módszer ellenőrzését a rendelkező rész IV.g. pontjában.

A meglévő felhasználók igényeit és igényeinek növekedését a javaslat készítői annak a VHR rendelkezésnek (30. § (1) bekezdés) az alkalmazásával számították, mely szerint az egyetemes szolgáltatónak biztosítania kell a szolgáltatási területén vele szerződést kötő egyetemes szolgáltatásra jogosult felhasználók folyamatos gázellátását legalább -12 °C középhőmérséklethez tartozó fogyasztási értékig. Az ehhez a hőmérséklethez tartozó fogyasztás meghatározásánál lineáris és másodfokú polinomiális közelítést is használtak. Tapasztalati tény, hogy a -5 °C -nál alacsonyabb hőmérsékleteknél a lineáris közelítés túlbecslést eredményez, a másodfokú polinomiális közelítés pedig a javaslat tanúsága szerint sem ad mindig értéket ebben a tartományban. A javaslatban szereplő igények ennél fogva jelentősen túlbecsültek. Ezt támasztja alá az a tényadat is, mely szerint az eddigi legnagyobb fogyasztás (2005. február 9. csütörtök) $89,5\text{ M m}^3/\text{nap}$ volt $-9,9\text{ °C}$ napi középhőmérséklet mellett (-12 °C napi középhőmérsékletre számítva ez kb. $93\text{ M m}^3/\text{nap}$ -nak felelne meg, ha nem lenne válság). Egy másik alacsony hőmérsékletű napon (2006. 01. 23. kedd), amikor a napi középhőmérséklet $-11,5\text{ °C}$ volt, a fogyasztás kisebb, $88,5\text{ M m}^3/\text{nap}$ volt. A javaslat szerint az igény $105,5\text{ M m}^3/\text{nap}$ lenne egy -12 °C (vagy alacsonyabb?) napi középhőmérsékletű napon.

Az elmúlt 108 évben 338 (azaz évente átlagosan három) olyan nap volt, amikor a napi középhőmérséklet -8 °C -nál alacsonyabb volt és ebből összesen 57 olyan nap (azaz két évente egy), amikor -12 °C vagy annál hidegebb. Kérdés, hogy ezekre a ritkán előforduló napokra lehet-e másképp felkészülni, mint költséges vezetékfejlesztéssel.

7. A fogyasztási igény növekedésének szerkezetében az I. kategóriába tartozó erőművek kapacitásigény növekedése meghatározó szerepet játszik, ezzel lehetőséget adhat a

fejlesztések elhalasztására. Ezért írta elő a Hivatal a rendelkező rész IV.f. pontjában az igénynövekedés szerkezetének ilyen értelmű figyelembe vételét.

Jelenleg az I. korlátozási kategóriába tartozó erőművek teljesítmény lekötése meghaladja a 12 M m³/nap-ot, az új erőművek a javaslat szerint 19,6 M m³/nap lesz 2013/14-re. Tehát a kritikus napokban maximum 31,6 M m³/nap teljesítmény szabadulhatna fel csupán azzal, hogy az erőművek alternatív tüzelőanyagra váltanak át. Ezzel a felhasználással az alternatív tüzelőanyag készlet is jobban hasznosulna.

Másik lehetőség a felhasználás csökkentésére, hogyha a leghidegebb napokban eltekintünk a stratégiai tároló töltésének szükségességétől.

A kritikus napokra így felszabadítható teljesítmény összesen 41,6 M m³/nap. A javaslat szerint a tervezett kapacitásbővülés a betáplálási pontokon összesen 45 M m³/nap, a kettő összevethető.

8. Nem szerepelnek arra vonatkozó adatok a javaslatban, hogy az egyes projektek milyen arányban szolgálják a hazai felhasználók ellátását, így a keresztfinanszírozás elkerülését biztosító rendszerhasználati díjak megállapítása nem lehetséges. Ennek tisztázásához írta elő a Hivatal a kizárólag hazai célú fejlesztési változat bemutatását a rendelkező rész III.e. pontjában és a hazai célú fejlesztés arányainak bemutatását a rendelkező rész III.f. pontjában.
9. A fenti bizonytalanságokra és a javasolt fejlesztések igen magas költségvonzatára tekintettel az Engedélyesnek legalább jeleznie kell a kockázatokat, de az is joggal várható el, hogy alternatív megoldásokat vessen fel és dolgozzon ki a kockázatok ésszerű szintre csökkentéséhez. Ezért írta elő a Hivatal az érzékenységi vizsgálatok, a kockázatok bemutatását és a kockázatkezelésre vonatkozó javaslatok benyújtását a rendelkező rész III.d. és a III.e. pontjában és hangsúlyozta ki a legkisebb költség elve figyelembe vételének fontosságát a rendelkező rész IV.h. pontjában. (Az indokolási rész 6. és 7. pontjában szereplő megfontolások rámutatnak azokra a jelentős tartalékokra, amelyek lehetővé tehetik a költséges fejlesztésekről való döntés elhalasztását arra az időpontra, amikor a bizonytalanságok elfogadható szintre csökkennek.)

A fenti hiányosságok miatt a javaslat nem felel meg a VHR 96. § (4) bekezdésének, amennyiben nem tartalmazza az igények megfelelő indokolását, az elvégzett érzékenységi vizsgálatokat, a javasolt fejlesztések érintettjeit, továbbá nem teszi lehetővé, hogy a Hivatal a GET 82.§ (2) bekezdése értelmében döntsön közvetlenül a fejlesztési tervről és közvetetten az elismerhető költségekről.

A Hivatal jelen határozatot a GET 82. § (2) bekezdésében, 83. § (1) bekezdésében és a 127. § kb) pontjában foglalt hatáskörében eljárva, a VHR 96. § (5) bekezdése szerint eljárva valamint a hivatkozott jogszabályok alapján hozta meg.

Az eljárási költségről a KET 72. § (1) dd) pontja alapján kellett rendelkezni.

A GET 129. § (2) bekezdése alapján a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény 168. § (10) bekezdése szerint a Hivatal határozata ellen fellebbezésnek nincs helye, a határozat

felülvizsgálatát a bíróságtól lehet kérni a KET 109. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően.

A határozat közzétételére a GET 127. § v) pontja alapján kerül sor.

Budapest, 2010. február 26.

dr. Matos Zoltán
elnök

Kapják:

FGSZ Zrt., mint rendszerirányítói engedélyes	1 példány
Hivatal, Gázengedélyezési és Felügyeleti Osztály	1 példány
Hivatal, irattár	1 példány